

CENTRUM
RESTRUKTURALIZACE
A INSOLVENCE
HARRYHO POLLAKA

MEZERA KRYTÍ V PŘÍKLADECH a související otázky

Juraj Alexander, Bohumil Havel, Michal Kuděj,
Lee Louda, Jaroslav Schönfeld

Restrukturalizace a insolvence, 2017

TRITON
Praha / Kroměříž

**CENTRUM
RESTRUKTURALIZACE
A INSOLVENCE
HARRYHO POLLAKA**

MEZERA KRYTÍ V PŘÍKLADECH

a související otázky

Juraj Alexander, Bohumil Havel, Michal Kuděj,
Lee Louda, Jaroslav Schönfeld

Restrukturalizace a insolvence, 2017

Vzor citace:

Alexander, J., Havel, B., Kuděj, M., Louda L., Schönfeld, J., Mezera krytí v příkladech, Restrukturalizace a insolvence, 2017, Praha, Triton 2017, ISBN 978-80-7553-460-6.

Copyright © Centrum restrukturalizace a insolvence Harryho Pollaka
© Stanislav Juhaňák – TRITON, 2017

Vydal Stanislav Juhaňák – TRITON,
Vykáňská 5, 100 00 Praha 10

www.tridistri.cz

ISBN 978-80-7553-460-6

MEZERA KRYTÍ V PŘÍKLADECH A SOUVISEJÍCÍ OTÁZKY

Juraj Alexander, Bohumil Havel, Michal Kuděj, Lee Louda, Jaroslav Schönfeld

ABSTRAKT

Mezera krytí představuje nový ekonomický prvek pro posuzování platební neschopnosti podniku. Je to nástroj ekonomického vyhodnocení platební schopnosti podniku, který ukazuje, zda je podnik v systémové platební neschopnosti, nebo zda došlo pouze k určitému přechodnému zhoršení, určitému šoku v ekonomice podniku, který je možné ve velmi krátké době překonat. Do insolvenčního zákona byla implementována jako negativní domněnka platební schopnosti, jejímž prostřednictvím může podnik prokázat, že je schopen splnit své závazky, a nenachází se tedy v platební neschopnosti. Její využití v praxi však může být mnohem širší, a to především při posuzování, od jakého okamžiku se podnik nacházel ve stavu faktického úpadku, či pro strategické rozhodování managementu a vyhodnocení, zda některá rozhodnutí nezpůsobí právě mezeru krytí. Tato publikace reaguje na zavedení mezery krytí do insolvenčního zákona, popisuje její podstatu a demonstruje její použití na příkladech. Koncept mezery krytí byl široce diskutován na vědeckých konferencích a odborných kolokviích. V závěru této publikace jsou pak krátce shrnuty nejdůležitější poznatky z těchto diskusí.

Klíčová slova: mezera krytí, platební neschopnost, insolvenční zákon

LIQUIDITY GAP – PRACTICAL EXAMPLES AND RELATED QUESTIONS

Juraj Alexander, Bohumil Havel, Michal Kuděj, Lee Louda, Jaroslav Schönfeld

ABSTRACT

Liquidity gap is a new economic element for assessing the company's insolvency. It is an instrument which is used for the solvency evaluation of a company which shows, whether the company is in a state of insolvency or whether there has only been a temporary deterioration or shock in the company's operations that can be overcome in a short period of time. This instrument was implemented into the Insolvency Act as a negative presumption, which the company can use to prove its capability to honor its liabilities and thus avoid being exposed to insolvency situation. However, its use in practice may be much broader, especially when assessing since when a company was in an insolvency situation, as well as for the management's strategic decision-making and evaluation, whether certain decisions will or won't cause a liquidity gap. This publication addresses the implementation of the liquidity gap in the insolvency law, describes its principles and demonstrates its use via practical examples. The liquidity gap concept was widely discussed at scientific conferences and expert colloquia. At the end of the publication, the most important outcomes of these discussions are briefly summarized.

Key words: Liquidity trap, Insolvency, Insolvency Act

JEL classification: G33, G34, G38

OBSAH

A Úvod	6
B Ekonomická podstata platební neschopnosti a mezery krytí	7
C Zjištění mezery krytí	8
C.1 Strana majetku výkazu stavu likvidity.	8
C.2 Strana závazků výkazu stavu likvidity.	9
C.3 Stanovení mezery krytí a míry mezery krytí	10
C.4 Konkrétní příklady	10
C.4.1 Příklad solventního podniku	10
C.4.2 Příklad nevyčerpaných kontokorentních úvěrů	11
C.4.3 Příklad dohody o splatnostech	12
C.4.4 Příklad dlouhodobého bankovního financování	13
C.4.5 Příklad zjištění mezery krytí.	15
C.5 Shrnutí	16
D Uzavření mezery krytí	16
D.1 Obsah výhledu vývoje likvidity	16
D.2 Zdroje informací a podklady k sestavení výhledu vývoje likvidity.	17
D.3 Věrohodnost výhledu vývoje likvidity	17
D.4 Konkrétní příklady	17
D.4.1 Příklad pokračující mezery krytí	17
D.4.2 Příklad uzavření mezery krytí příspěvkem vlastníka.	21
D.4.3 Příklad uzavření mezery krytí vlastní silou	22
D.5 Shrnutí	26
E Otázky související s mezerou krytí	27
F Závěr	29
Příloha – Postup sestavení finančního plánu pro výhled vývoje likvidity	30
Seznam tabulek	32

A ÚVOD

Zákonem č. 64/2017 Sb. dochází k novelizaci insolvenčního zákona.¹ V rámci této novely je mj. implementována mezera krytí, jako další kritérium při rozhodování o úpadku, a to následujícím způsobem (§ 3 odst. 3 novelizovaného znění):

„Má se za to, že dlužník, který je podnikatelem a vede účetnictví, je schopen plnit své peněžité závazky, jestliže rozdíl mezi výší jeho splatných peněžitých závazků a výší jeho disponibilních prostředků (dále jen „mezera krytí“) stanovený ve výkazu stavu likvidity podle prováděcího právního předpisu představuje méně než desetinu výše jeho splatných peněžitých závazků, anebo pokud výhled vývoje likvidity sestavený podle prováděcího právního předpisu osvědčuje, že mezera krytí klesne v období, na které se výhled vývoje likvidity sestavuje, pod jednu desetinu výše jeho splatných peněžitých závazků. Výkaz stavu likvidity anebo výhled vývoje likvidity musí být sestaveny v souladu s požadavky, které stanoví prováděcí právní předpis, auditorem, znalcem anebo osobou, která se zabývá ekonomickým poradenstvím v oblasti insolvenčí a restrukturalizací a splňuje požadavky stanovené prováděcím právním předpisem.“

Obsah a způsob sestavení výkazu stavu likvidity a výhledu vývoje likvidity je pak podrobně upraven v prováděcím právním předpisu.²

Mezera krytí představuje zejména **ekonomické kritérium**, a to tzv. **tvrdé ekonomické kritérium**,³ pro posouzení úpadku pro platební neschopnost. Její princip spočívá v porovnání splatných závazků a disponibilní hotovosti. Koncept mezery krytí v sobě zahrnuje dvě součásti, a to je **stav podniku**, který prezentuje výkaz stavu likvidity, a jeho **další očekávaný vývoj**, prezentovaný výhledem vývoje likvidity.

Úpadek podniku je primárně kategorie ekonomická, do které vstupuje řada právních a procesních souvislostí. Představuje zásadní nerovnováhu v ekonomice podniku, krizi podniku. Krize podniku se často vyvíjí řadu let a má svá vývojová stadia, která, pokud nedojde včas k jejich rozpoznání a přijetí opatření k jejich překonání, končí úpadkem. Úpadek je tedy možné vyústění dlouhodobě se vyvíjející podnikové ekonomické krize. Ekonomické kritérium pro posouzení platební neschopnosti je tak zcela namístě.

Je třeba zdůraznit, že koncept mezery krytí není v žádném případě nástrojem ochrany dlužníků, ani bezmeznou zbraní věřitelů, jak by mohlo být mylně chápáno. Je to **nástroj ekonomického vyhodnocení platební schopnosti** podniku, který ukazuje, zda je podnik v systémové platební neschopnosti, nebo zda došlo pouze k určitému přechodnému zhoršení, určitému šoku v ekonomice podniku, který je možné ve velmi krátké době překonat. Výsledek takového zjištění lze pak použít jak pro poměrně rychlé zjištění úpadku v případě oprávněného insolvenčního návrhu, tak pro obranu před návrhy neoprávněnými, respektive šikanózními. Lhůta na předložení výkazů ohledně mezery krytí a jejího případného uzavření je stanovena primárně na dva týdny a současně se vyžaduje, aby byly zpracovány auditorem, znalcem nebo osobou, která se zabývá ekonomickým poradenstvím a splňuje požadavky stanovené prováděcí vyhláškou.⁴ V takové lhůtě je toho schopen pouze dostatečně zdravý podnik, který má jednoznačné podklady k tomu, že mezera krytí buď neexistuje, nebo je schopen ji v předvídané lhůtě včas uzavřít. U podniků, které se ekonomicky pohybují na hranici platební neschopnosti nebo za její hranicí, se dá s pravděpodobností hraničící s jistotou předpokládat, že takovými podklady nedisponují, a nebude tedy možné je zpracovateli předložit. Lhůta v sobě zahrnuje zpracování předpokládaných podkladů dokládajících ekonomickou a finanční situaci podniku, a pokud takové jednoznačné podklady nejsou k dispozici, nebude možné v uvedené lhůtě výkazy zpracovat a předložit. Současně, pokud podnik není schopen obratem „sehnat“ zpracovatele, tak zřejmě ani není schopen věrohodné a jednoznačné poklady předložit. Nejedná se totiž o ověření výkazů, ale o jejich zpracování. Prokázání schopnosti uzavřít v předvídané lhůtě případně zjištěnou mezeru krytí

¹ Srov. Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

² Srov. Vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 190/2017 Sb. k provedení § 3 odst. 3 insolvenčního zákona (vyhláška o platební neschopnosti podnikatele), dále jen „**vyhláška č. 190/2017 Sb.**“.

³ Za tvrdá ekonomická kritéria jsou považována ta, která jsou založena na měřitelných datech a jejich vzájemných poměrech (viz např. Synek, M., *Nová ekonomika – nové ukazatele*, Ekonomika a management 2/2008).

⁴ Srov. § 131 odst. 2 insolvenčního zákona a § 3 odst. 3 insolvenčního zákona, resp. vyhlášku č. 190/2017 Sb. Dle stávajícího znění vyhlášky musí taková osoba zpracovat výkaz stavu likvidity či výhled vývoje likvidity prostřednictvím auditora či znalce. Zároveň nicméně vyhláška pojem auditora rozšiřuje i na auditorské společnosti a pojem znalce rozšiřuje i na znalecké ústavy.

je založeno na principu, že „**co není jednoznačně doloženo, to nebude zahrnuto**“. To je významný rozdíl například oproti auditu, kdy auditor výběrovým způsobem ověřuje skutečnosti uvedené v účetní závěrce, neboť v tomto případě zpracovatel sám výkazy sestavuje na základě jednoznačně doložených skutečností, které mají přímý vliv na výsledek.

Také se počítá s tím, že v případě věřitelského insolvenčního návrhu může soud dlužníkovi uložit předložení výkazu stavu likvidity a výhledu vývoje likvidity.⁵ Věřiteli nic nebrání, aby již ve svém věřitelském insolvenčním návrhu soudu předložení takových výkazů navrhl. Jestliže následně dotčený subjekt není schopen (zejména nejspíše z důvodu absence jednoznačných věrohodných podkladů, nebo z důvodu, že nebyl schopen „sehnat si“ zpracovatele) výkazy předložit, pak je to s vysokou pravděpodobností znakem toho, že se zřejmě nejedná o okamžitou krátkodobou „slabost“ jinak zdravého subjektu. Právě to by mělo vést k posílení postavení věřitelů v počátcích insolvenčního řízení zahájeného na návrh věřitele.

Mezera krytí je jedním, nikoliv jediným kritériem pro posuzování úpadku. Nicméně je třeba vidět, že se nejedná jen o jakési „insolvenční kritérium“. **Statutární orgány a manažeři by při svém rozhodování měli brát v úvahu, zda jejich ekonomická rozhodnutí nezpůsobí systémovou platební neschopnost, a tedy mezeru krytí.**

Koncept mezery krytí lze pak využít i *ex post* pro zjištění okamžiku, od kterého se podnik nacházel ve stavu faktického úpadku (např. v rámci sporů o náhradu škody vůči statutárům nebo odpůrcích žalob), či pro identifikaci úpadku hrozícího.

B EKONOMICKÁ PODSTATA PLATEBNÍ NESCHOPNOSTI A MEZERY KRYTÍ

Jak již bylo uvedeno, mezera krytí představuje ekonomické kritérium pro posouzení úpadku pro platební neschopnost. Z ekonomického hlediska představuje platební neschopnost stav, kdy **zisk a z něho plynoucí cash flow dlužníka negeneruje dostatečnou hotovost na pokrytí jeho splatných závazků**. Příčiny platební neschopnosti lze spatřovat zejména v následujících oblastech:

- **Nedostatečná ziskovost produkce**, tzn. nedostatečné marže na provozní úrovni, zejména marže EBITDA. V takovém případě je však nutné posoudit možnost další smysluplné existence podniku na relevantním trhu. Z hlediska významu se jedná o nejzávažnější faktor platební neschopnosti, jehož odstranění vyžaduje mnohdy zásah až do samé ekonomické podstaty podniku.
- **Chyby a nedostatky v řízení pracovního kapitálu** a zejména jeho nepeněžních složek (vysoká náročnost na aktivní nepeněžní složky, chyby v řízení inkasa pohledávek a splatnosti závazků). Tento faktor lze ve většině případů napravit zavedením restrikcí v oblasti zásob, zlepšením inkasa pohledávek nebo zavedením dodatečných finančních instrumentů (faktoring atd.) a renegociací splatnosti závazků.
- **Vysoké hotovostní nároky na obsluhu cizích dlouhodobých zdrojů financování**, kdy podnik sice na provozní úrovni dosahuje uspokojivých výsledků, avšak není schopen generovat dostatek hotovosti na obsluhu dlouhodobého dluhu, tj. zejména na úhradu úroků nebo splátek jistiny.

Z ekonomického pohledu je tedy **platební neschopnost** stav, kdy dlužník zejména z výše uvedených důvodů způsobených ekonomickými poruchami a vnitřní nerovnováhou není schopen generovat dostatek hotovosti na úhradu závazků.

Oproti tomu **platební zadrhnutí** (možno říci dočasná a přechodná platební neschopnost) představuje stav, kdy podniku z důvodu nenadálé situace, resp. určitého šoku v jeho ekonomice aktuálně chybí dostatek disponibilních prostředků na úhradu splatných závazků, avšak podnik je schopen takovou situaci v krátké době překonat a obnovit finanční stabilitu. Nejedná se tedy o systémovou poruchu v ekonomice podniku, ale o přechodný výkyv. V řadě případů se může jednat např. o neplánovaný krátkodobý posun inkasa pohledávek nebo krátkodobý skluz v plnění dodávek, jehož následkem dojde k oddálení fakturace.

S ekonomickou podstatou platební neschopnosti a platebního zadrhnutí úzce souvisí **schopnost další samostatné existence podniku** (*going concern*). Podnik, který naplňuje charakteristiky systémové finanční

⁵ Srov. § 128 odst. 3 insolvenčního zákona.

nerovnováhy a systémové platební neschopnosti, ve většině případů není schopen další samostatné existence. Naopak podnik, jehož ekonomika nevykazuje znaky systémové nerovnováhy a který se dostane do krátkodobých finančních potíží, většinou další samostatné existence schopen je, tedy u podniku existuje going concern.

Ekonomická podstata koncepce mezery krytí tak spočívá zejména v odlišení systémové platební neschopnosti a platebního zadrhnutí.

C ZJIŠTĚNÍ MEZERY KRYTÍ

Zjištění mezery krytí probíhá na základě sestavení výkazu stavu likvidity. Způsob jeho sestavení a obsahové vymezení jeho položek jsou definovány v prováděcí vyhlášce č. 190/2017 Sb., a to na základě nového ustanovení § 3 odst. 6 insolvenčního zákona, který říká:

„Obsah, rozsah a způsob sestavování výkazu stavu likvidity a výhledu vývoje likvidity a uspořádání, označování a obsahové vymezení jednotlivých položek majetku, závazků, nákladů, výnosů, příjmů a výdajů ve výkazu stavu likvidity a výhledu vývoje likvidity, délku období, na které se sestavuje výhled vývoje likvidity, a požadavky na osoby, které jsou oprávněny k sestavení výkazu stavu likvidity anebo výhledu vývoje likvidity, stanoví prováděcí právní předpis.“

Výkaz stavu likvidity a zjištění mezery krytí jsou postaveny na následujících pilířích:

- Zahrnují se pouze disponibilní peněžní prostředky a jejich ekvivalenty, včetně nevycerpaných kontokorentních úvěrů.
- Porovnávají se disponibilní prostředky a všechny splatné závazky.
- Nesplátané závazky, očekávané inkaso pohledávek ani ostatní nepeněžní složky pracovního kapitálu se nezahrnují.

Výkaz stavu likvidity je tedy nástrojem zjištění, zda podnik vykazuje mezeru krytí, a to porovnáním strany majetku a strany závazků výkazu.

C.1 Strana majetku výkazu stavu likvidity

Na straně majetku se do výkazu stavu likvidity zahrnuje pouze **krátkodobý finanční majetek**, tedy položky C.IV.1 Peněžní prostředky v pokladně a C.IV.2 Peněžní prostředky na účtech, popřípadě některé záznamy z položky C.III.2 Ostatní krátkodobý finanční majetek.⁶

Z položek C.IV.1 Peněžní prostředky v pokladně a C.IV.2 Peněžní prostředky na účtech se **peníze na cestě zahrnují pouze v případě, že jejich předání do dispozice dlužníka či připsání na účet je nepochybné**. Z finančních prostředků na vázaných účtech, v notářských či soudních úschovách a v podobných režimech se zahrnují pouze ty, kterým odpovídají dluhy zahrnuté na stranu závazků výkazu stavu likvidity.

Z položky C.III.2 Ostatní krátkodobý finanční majetek se zahrnují pouze **cenné papíry a podíly, které jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu** v rámci členských států Evropské unie anebo zemí, které jsou členy Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, a to pouze ve výši jejich reálné hodnoty.

Tabulka 1 – Položky aktiv rozvahy vstupující do kalkulace mezery krytí

Označení	AKTIVA		Řádek
C. III.	Krátkodobý finanční majetek (ř. 69 až 70)		68
C. III.	1	Podíly – ovládaná nebo ovládající osoba	69
	2	Ostatní krátkodobý finanční majetek	70
C. IV.	Peněžní prostředky (ř. 72 až 73)		71
C. IV.	1	Peněžní prostředky v pokladně	72
	2	Peněžní prostředky na účtech	73

⁶ Srov. § 8 vyhlášky č. 190/2017 Sb.

Na straně majetku výkazu stavu likvidity lze zahrnout **nevyčerpané kontokorentní a obdobné úvěry** poskytované bankami, pokud jsou dodržovány jejich podmínky a nejsou vypovězeny.⁷ Zpracovatel v takovém případě ověří zejména dodržování podmínek úvěru ze strany dlužníka a výši nevyčerpaných prostředků a podrobnosti uvede v komentáři. Zpravidla tak bude zpracovatel vyžadovat potvrzení od příslušné financující instituce.

C.2 Strana závazků výkazu stavu likvidity

Na straně závazků se pro zjištění mezery krytí do výkazu stavu likvidity zahrnují veškeré peněžité dluhy dlužníka **splatné** k datu posouzení likvidity, a to zejména dluhy zaúčtované pod položkou *C.II. Krátkodobé závazky*.⁸

Za splatné se nepovažují dluhy, u kterých věřitelé přistoupili na odklad jejich splatnosti. Prodloužení splatnosti musí být věrohodně prokázáno způsobem, který je v souladu s příslušnou smluvní dokumentací. Počet, celkovou výši a charakter takových dluhů, včetně základních parametrů sjednaného odkladu splatnosti, zpracovatel popíše v komentáři.

Položky, které se jinak vykazují jako krátkodobé závazky, zejména v položce *C.II.8.6 Dohadné účty pasivní, které nepředstavují splatné a vymahatelné dluhy, se nezahrnují.* Závazky z kontokorentních a obdobných úvěrů (zobrazené jako součást položky *C.II.2 Závazky k úvěrovým institucím*) se nezahrnují, pokud jsou dodržovány jejich podmínky a nejsou vypovězeny.

Tabulka 2 – Položky pasiv rozvahy vstupující do kalkulace mezery krytí

Označení		PASIVA	Řádek
C.	II.	Krátkodobé závazky (ř. 124 + 127 + 128 + 129 + 130 + 131 + 132 + 133)	123
C.	II.	1 Vydané dluhopisy	124
		<i>C.II.1.1. Vyměnitelné dluhopisy</i>	125
		<i>C.II.1.2. Ostatní dluhopisy</i>	126
		2 Závazky k úvěrovým institucím	127
		3 Krátkodobé přijaté zálohy	128
		4 Závazky z obchodních vztahů	129
		5 Krátkodobé směnky k úhradě	130
		6 Závazky – ovládaná nebo ovládající osoba	131
		7 Závazky – podstatný vliv	132
		8 Závazky ostatní	133
		<i>C.II.8.1. Závazky ke společníkům</i>	134
		<i>C.II.8.2. Krátkodobé finanční výpomoci</i>	135
		<i>C.II.8.3. Závazky k zaměstnancům</i>	136
		<i>C.II.8.4. Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění</i>	137
		<i>C.II.8.5. Stát – daňové závazky a dotace</i>	138
		<i>C.II.8.6. Dohadné účty pasivní</i>	139
		<i>C.II.8.7. Jiné závazky</i>	140

Poznámka k výše uvedeným tabulkám: Světle šedivě označené položky se nezahrnují (je však nutné detailně přezkoumat, zda věcně skutečně obsahují údaje dle účetních standardů),⁹ tmavě šedivě označené položky je pak potřeba blíže přezkoumat.

⁷ Pokud jsou zahrnuty nevyčerpané kontokorentní a obdobné úvěry, je nutné je ve výkazu stavu likvidity zahrnout z důvodu zachování bilanční rovnováhy do závazků, avšak nikoliv do splatných závazků.

⁸ Srov. § 9 vyhlášky č. 190/2017 Sb.

⁹ Např. u dohadných účtů pasivních je nezbytné přezkoumat, zda obsahují pouze dohadné položky, a eliminovat riziko „kreativity“ v účetnictví a vyloučit, že neobsahují žádné splatné závazky.

Splatné dluhy vůči osobám, s **nimiž dlužník tvoří koncern**, se na stranu závazků výkazu stavu likvidity zahrnují jako jakékoliv jiné dluhy. To neplatí, prohlásí-li věřitel takového dluhu písemně, že souhlasí s odkladem splatnosti o dobu delší než tři měsíce od data posouzení likvidity.

Podřízené dluhy se na stranu závazků výkazu stavu likvidity zahrnují, pokud jsou podřízené pouze některým dluhům dlužníka. Závazky podřízené všem ostatním závazkům dlužníka se na stranu závazků nezahrnují.

Ze strany závazků výkazu stavu likvidity lze vyloučit pohledávky věřitelů, vůči kterým má dlužník k **začtení způsobilé pohledávky**.¹⁰

Ze strany závazků výkazu stavu likvidity lze též vyloučit **pohledávky věřitelů, které jsou sporné**, pokud dlužník existenci takových pohledávek věrohodně popírá, a to zejména u pohledávky, která se dovolává faktury vystavené bez doloženého plnění věřitele či jednání dlužníka.¹¹ V této souvislosti je nutné upozornit na to, že není úkolem zpracovatele výkazů, tj. auditora či znalce, posoudit, zda jsou splněny judikaturou stanovené podmínky pro vyloučení pohledávek, resp. jejich zahrnutí. Podstatné je, aby zpracovatel sestavil výkaz, v němž uvede tyto případně sporné položky do kontextu, čímž se vytvoří transparentnost dostatečná pro posouzení, zda jsou vůbec tyto položky z hlediska posouzení úpadku relevantní (tj. zda je dlužník v úpadku bez ohledu na jejich existenci nebo je úpadek v každém případě vyloučen).

C.3 Stanovení mezery krytí a míry mezery krytí

Převyšuje-li strana závazků výkazu stavu likvidity stranu majetku (dále jen „**Mezera krytí**“), znamená to, že dlužník nemá dostatek hotovosti na úhradu splatných závazků. Mezera krytí se tedy stanoví podle následujícího vzorce:

$$\text{Mezera krytí} = \sum \text{splatné závazky} - \sum \text{disponibilní peněžní prostředky}$$

Dlužník je schopen plnit své závazky, pokud mezera krytí představuje méně než desetinu jeho splatných peněžitých závazků (**míra mezery krytí**). Míra mezery krytí se stanoví podle následujícího vzorce:

$$\text{Míra mezery krytí (\%)} = \frac{\text{Mezera krytí}}{\sum \text{splatné závazky}} \times 100^{12}$$

C.4 Konkrétní příklady

Dále uvedené příklady a zejména uváděné situace vycházejí z konkrétních praktických poznatků, které vyplynuly z testování mezery krytí a jejich dopadů. Stejně tak uvedené údaje vycházejí z konkrétního případu, byly však pro přehlednost zaokrouhleny. Jednotlivé dále uvedené situace jsou pak z důvodu větší vypovídací schopnosti demonstrovány na jednotných vstupních datech.

C.4.1 Případ solventního podniku

Následující příklad je případem, kdy společnost je solventní a má dostatek vlastní hotovosti na úhradu splatných závazků. Mezera krytí by tedy nebyla zjištěna a společnost by se tak pomocí posouzení mezery krytí ubránila insolvenčnímu návrhu.

¹⁰ Srov. § 11 odst. 1 vyhlášky č. 190/2017 Sb., a viz též související judikaturu, např. usnesení NS ČR ze 4. 5. 2004, sp. zn. 29 Odo 257/2002, R53/2005 civ.

¹¹ Srov. § 11 odst. 2 vyhlášky č. 190/2017 Sb., a viz též související judikaturu, např. usnesení NS ČR z 29. 4. 2010, sp. zn. 20 NSČR 30/2009, R14/2011.

¹² Z hlediska přehlednosti považujeme za vhodnější prezentovat výsledek v procentech, což je však pouze drobná technická úprava.

Tabulka 3 – Výkaz stavu likvidity v případě solventního podniku

AKTIVA	Aktuální stav		
	Brutto	Korekce	Netto
Krátkodobý finanční majetek	55 500	- 5 000	50 500
Peníze	500	0	500
Účty v bankách	50 000	0	50 000
Krátkodobé cenné papíry	5 000	- 5 000	0
Nevyčerpané kontokorentní úvěry	0	0	0
ZÁVAZKY		Celkem	Aktuálně splatné a po splatnosti
Krátkodobé závazky		120 150	45 000
Závazky z obchodních vztahů		105 050	31 500
Závazky – ovládaná nebo ovládající osoba		0	0
Závazky – podstatný vliv		0	0
Závazky ke společníkům		1 300	0
Závazky k zaměstnancům		5 600	5 600
Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění		1 900	1 900
Stát – daňové závazky a dotace		6 000	6 000
Krátkodobé přijaté zálohy		300	0
Jiné krátkodobé závazky		0	0
Bankovní úvěry a výpomoci		40 000	0
Krátkodobé bankovní úvěry		0	0
Krátkodobé finanční výpomoci		40 000	0
Nevyčerpané kontokorentní úvěry		0	0
Ostatní pasiva		180	0
Krátkodobé závazky s odloženou splatností			0
Krátkodobé závazky splatné			45 000
Mezera krytí krátkodobých závazků			0
Mezera krytí krátkodobých závazků v %			0 %

C.4.2 Příklad nevyčerpaných kontokorentních úvěrů

Následující příklad je případem, kdy společnost sice nemá dostatek vlastní hotovosti, avšak disponuje nevyčerpanými kontokorentními či obdobnými úvěry, tedy má se svou bankou platné a dostatečné rámce provozního financování, což doložila potvrzením své banky. Skutečnost, že splatné závazky společnosti jsou vyšší než její disponibilní hotovost, je „vyrovnaná“ právě nevyčerpaným rámcem bankovního provozního financování. Mezera krytí by tedy rovněž v tomto případě nebyla zjištěna.

Tabulka 4 – Výkaz stavu likvidity v případě nevyčerpaných kontokorentních úvěrů

AKTIVA	Aktuální stav		
	Brutto	Korekce	Netto
Krátkodobý finanční majetek	75 500	- 5 000	70 500
Peníze	500	0	500
Účty v bankách	50 000	0	50 000
Krátkodobé cenné papíry	5 000	- 5 000	0
Nevyčerpané kontokorentní úvěry	20 000	0	20 000
ZÁVAZKY		Celkem	Aktuálně splatné a po splatnosti
Krátkodobé závazky		120 150	68 000
Závazky z obchodních vztahů		105 050	54 500
Závazky – ovládaná nebo ovládající osoba		0	0
Závazky – podstatný vliv		0	0
Závazky ke společníkům		1 300	0
Závazky k zaměstnancům		5 600	5 600
Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění		1 900	1 900
Stát – daňové závazky a dotace		6 000	6 000
Krátkodobé přijaté zálohy		300	0
Jiné krátkodobé závazky		0	0
Bankovní úvěry a výpomoci		60 000	0
Krátkodobé bankovní úvěry		0	0
Krátkodobé finanční výpomoci		40 000	0
Nevyčerpané kontokorentní úvěry		20 000	0
Ostatní pasiva		180	0
Krátkodobé závazky s odloženou splatností			0
Krátkodobé závazky splatné			68 000
Mezera krytí krátkodobých závazků			0
Mezera krytí krátkodobých závazků v %			0 %

C.4.3 Příklad dohody o splatnostech

Následující příklad je případem, kdy splatné závazky společnosti sice převyšují její disponibilní hotovost, avšak společnost doložila **písemné potvrzení jejich hlavních dodavatelů** o odložení, resp. prodloužení splatnosti jejich pohledávek.¹³ Hlavní dodavatelé totiž společnosti fakturují své dodávky s 15denní splatností, avšak bez problémů jsou připraveni splatnost prodloužit a v minulosti tak již „tiše“ činili tím, že delší dobu splatnosti tolerovali. V tomto případě byla mezera krytí zjištěna, avšak díky dohodě s hlavními dodavateli by představovala 5 %, což by vedlo k tomu, že i v tomto případě by bylo možné se pomocí mezery krytí insolvenčnímu návrhu ubránit.

¹³ Srov. § 9 odst. 2 vyhlášky č. 190/2017 Sb.

Tabulka 5 – Výkaz stavu likvidity v případě dohody o splatnostech

AKTIVA	Aktuální stav		
	Brutto	Korekce	Netto
Krátkodobý finanční majetek	55 500	- 5 000	50 500
Peníze	500	0	500
Účty v bankách	50 000	0	50 000
Krátkodobé cenné papíry	5 000	- 5 000	0
Nevyčerpané kontokorentní úvěry	0	0	0
ZÁVAZKY		Celkem	Aktuálně splatné a po splatnosti
Krátkodobé závazky		120 150	68 000
Závazky z obchodních vztahů		105 050	54 500
Závazky – ovládaná nebo ovládající osoba		0	0
Závazky – podstatný vliv		0	0
Závazky ke společníkům		1 300	0
Závazky k zaměstnancům		5 600	5 600
Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění		1 900	1 900
Stát – daňové závazky a dotace		6 000	6 000
Krátkodobé přijaté zálohy		300	0
Jiné krátkodobé závazky		0	0
Bankovní úvěry a výpomoci		40 000	0
Krátkodobé bankovní úvěry		0	0
Krátkodobé finanční výpomoci		40 000	0
Nevyčerpané kontokorentní úvěry		0	0
Ostatní pasiva		180	0
Krátkodobé závazky s odloženou splatností			15 000
Krátkodobé závazky splatné			53 000
Mezera krytí krátkodobých závazků			2 500
Mezera krytí krátkodobých závazků v %			5 %

C.4.4 Příklad dlouhodobého bankovního financování

Následující případ představuje specifickou situaci. Jde o případ SPV založené za účelem realizace konkrétního developerského projektu. SPV má závazky za dodávky stavebních prací od svých dodavatelů a současně jí byl bankou poskytnut dlouhodobý investiční úvěr na financování developerského projektu. Závazky za dodávky stavebních prací společnost rozporuje, resp. domáhá se odstranění vad a nedodělků a není ochotna bez vyřešení těchto vad faktury vystavené stavebními firmami uhradit. Vzhledem k tomu, že financování probíhá zejména prostřednictvím dlouhodobého investičního úvěru, disponuje SPV relativně nízkým stavem vlastní hotovosti. Vzhledem k výše uvedenému by u SPV byla zjištěna následující (značná) mezera krytí.

Tabulka 6 – Výkaz stavu likvidity v případě SPV

AKTIVA	Aktuální stav		
	Brutto	Korekce	Netto
Krátkodobý finanční majetek	5 500	0	5 500
Peníze	500	0	500
Účty v bankách	5 000	0	5 000
Krátkodobé cenné papíry	0	0	0
Nevyčerpané kontokorentní úvěry	0	0	0
ZÁVAZKY		Celkem	Aktuálně splatné a po splatnosti
Krátkodobé závazky		205 200	194 000
Závazky z obchodních vztahů		205 200	194 000
Závazky – ovládaná nebo ovládající osoba		0	0
Závazky – podstatný vliv		0	0
Závazky ke společníkům		0	0
Závazky k zaměstnancům		0	0
Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění		0	0
Stát – daňové závazky a dotace		0	0
Krátkodobé přijaté zálohy		0	0
Jiné krátkodobé závazky		0	0
Bankovní úvěry a výpomoci		0	0
Krátkodobé bankovní úvěry		0	0
Krátkodobé finanční výpomoci		0	0
Nevyčerpané kontokorentní úvěry		0	0
Ostatní pasiva		0	0
Krátkodobé závazky s odloženou splatností a v jednání			0
Krátkodobé závazky splatné			194 000
Mezera krytí krátkodobých závazků			188 500
Mezera krytí krátkodobých závazků v %			97 %

SPV je však schopna bez problémů doložit příslušnou dokumentací, že má k dispozici financování díky dlouhodobému investičnímu úvěru a že veškeré podmínky čerpání tohoto úvěru jsou splněny. Je tak tedy pouze na SPV, aby dala bance pokyn k čerpání úvěru, a tedy úhradě závazků stavebních firem.

SPV by v první řadě mohla převážnou část relevantních dluhů rozporovat ve smyslu § 11 odst. 2 vyhlášky č. 190/2017 Sb. Bez ohledu na případný výsledek takového prověřování by nicméně i na základě § 12 vyhlášky bylo nutné existenci platební neschopnosti odmítnout, pokud by SPV doložila, že z uzavřené úvěrové smlouvy je schopna případný dluh vůči zhotoviteli uhradit:

Zpracovatel ve výkazu stavu likvidity neuvede zjištění o existenci mezery krytí, pokud dlužník předloží listiny opravňující jej čerpat finanční prostředky dostačující na úhradu všech dluhů zařazených na stranu závazků výkazu stavu likvidity na základě závazku finanční instituce a pokud zpracovatel po posouzení bonity takové finanční instituce a dalších okolností uzavře, že dodatečné prostředky dostupné podle předložených listin umožňují dlužníkovi bez jakýchkoliv omezení splnit veškeré závazky zařazené na stranu závazků výkazu stavu likvidity ke dni vypracování výkazu stavu likvidity. Zpracovatel v komentáři uvede způsob, jakým rozhodné skutečnosti prověřil, označení příslušné finanční instituce, celkovou výši úvěrového rámce a výši jeho nevyčerpané části.

Mezera krytí by tak v daném případě zjištěna nebyla.

C.4.5 Příklad zjištění mezery krytí

Dále uvedený příklad je případem zjištěné mezery krytí. V tomto případě není k dispozici ani nevyčerpaná část kontokorentních či obdobných úvěrů, ani nebylo předloženo písemné potvrzení věřitelů o odložení, resp. prodloužení splatnosti jejich pohledávek.

Tabulka 7 – Výkaz stavu likvidity v případě zjištěné mezery krytí

AKTIVA	Aktuální stav		
	Brutto	Korekce	Netto
Krátkodobý finanční majetek	55 500	- 5 000	50 500
Peníze	500	0	500
Účty v bankách	50 000	0	50 000
Krátkodobé cenné papíry	5 000	- 5 000	0
Nevyčerpané kontokorentní úvěry	0	0	0
ZÁVAZKY		Celkem	Aktuálně splatné a po splatnosti
Krátkodobé závazky		120 150	68 000
Závazky z obchodních vztahů		105 050	54 500
Závazky – ovládaná nebo ovládající osoba		0	0
Závazky – podstatný vliv		0	0
Závazky ke společníkům		1 300	0
Závazky k zaměstnancům		5 600	5 600
Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění		1 900	1 900
Stát – daňové závazky a dotace		6 000	6 000
Krátkodobé přijaté zálohy		300	0
Jiné krátkodobé závazky		0	0
Bankovní úvěry a výpomoci		40 000	0
Krátkodobé bankovní úvěry		0	0
Krátkodobé finanční výpomoci		40 000	0
Nevyčerpané kontokorentní úvěry		0	0
Ostatní pasiva		180	0
Krátkodobé závazky s odloženou splatností			0
Krátkodobé závazky splatné			68 000
Mezera krytí krátkodobých závazků			17 500
Mezera krytí krátkodobých závazků v %			26 %

Jak plyne z výkazu stavu likvidity, mezera krytí v tomto případě představuje 26 %. To znamená, že je nutné **přikročit ke zpracování výhledu vývoje likvidity**, tedy ke zpracování krátkodobého finančního plánu, jehož cílem je zjištění, zda je společnost schopna v předvídané lhůtě zjištěnou mezeru krytí uzavřít.

C.5 Shrnutí

Byť jsou jednotlivé příklady demonstrovány na shodných údajích, je evidentní, že **každý představuje zcela odlišnou ekonomickou situaci podniku.**

V prvním případě se jedná o solventní podnik, který je schopen uhradit splatné závazky ze své disponibilní hotovosti. Skutečnost, že má další (nesplacené) krátkodobé závazky, je zcela irelevantní.

Ve druhém případě sice podnik dostatečnou výší vlastní disponibilní hotovosti nedisponuje, avšak má nevyčerpané kontokorentní úvěry, popřípadě je vzhledem k jeho bonitě financující banka připravena obratem kontokorent navýšit. To je případ bonitního podniku, který však raději než kontokorentní financování využívá prodlužování splatností, neboť kontokorentní financování je na rozdíl od prodlužování splatností spojeno s dodatečnými náklady. Jde tedy o podnik, který je díky své ekonomické kondici bez problémů schopen získat bankovní provozní financování.

Třetí případ představuje obdobnou situaci jako případ druhý. Zde však poskytují provozní financování dodavatelé. Stejně jako v předchozím případě jde o podnik bonitní, kde dodavatelé nepochybně o jeho schopnosti uhradit jejich pohledávky, avšak z provozních důvodů (např. struktura výrobního cyklu) v delší době, než je formální splatnost faktur (jinak by jistě na dohodu o prodloužení splatností ve lhůtě dvou týdnů nepřistoupili).

Teprve poslední případ, byť jsou bilanční údaje u všech shodné, představuje stav, kdy třetí strany nejsou připraveny poskytnout provozní financování. Důvodem je nepochybně jeho horší bonita (ekonomická situace) než v případech předchozích. Podnik tak vykáže mezeru krytí. To však ještě neznamená, že se nachází v systémové platební neschopnosti. Může se jednat pouze o přechodný stav, a podnik může být schopen v předvídaném období zajistit výnosy a inkasa, které při zohlednění nákladů a plateb povedou k uzavření mezery krytí, takže se u podniku nebude jednat o systémovou platební neschopnost. Pokud se však mezeru krytí uzavřít nepodaří, pak je to znakem systémové platební neschopnosti a podnikové (ekonomické) krize.

Nejde tedy o „hru čísel“, jak by se na první pohled mohlo zdát, ale o rozdílnou ekonomickou situaci, bonitu a finanční stabilitu podniku.

D UZAVŘENÍ MEZERY KRYTÍ

Pokud je zjištěna mezeru krytí, pak je nutné sestavit výhled vývoje likvidity, jakýsi **krátkodobý finanční plán**, jehož cílem je zjistit, zda je podnik v předvídané době schopen mezeru krytí uzavřít. Ekonomickou podstatou je zjištění, zda mezeru krytí představuje pouze krátkodobý výpadek (určitý šok) v ekonomice podniku, či zda se jedná o systémovou platební neschopnost, tedy krizi podniku.

Výhled vývoje likvidity je postaven na následujících pilířích:

- Inkaso stávajících pohledávek
- Schopnost vygenerovat pozitivní EBITDA a inkasovat nově vzniklé pohledávky
- Schopnost hradit stávající i vznikající závazky
- Zahrnují se jen doložené a podložené skutečnosti, **co není doloženo, se nezahrne.**

D.1 Obsah výhledu vývoje likvidity

Výhled vývoje likvidity obsahuje:¹⁴

- přehled předpokládaných nákladů a výnosů v období posouzení likvidity,
- přehled předpokládaných příjmů a výdajů v období posouzení likvidity,
- přehled předpokládaného vývoje vybraných položek rozvahy v období posouzení likvidity, včetně odhadovaného výkazu stavu likvidity k poslednímu dni období posouzení likvidity,
- komentář zpracovatele, který vysvětluje a doplňuje informace obsažené ve výše uvedených částech a naplnění dále stanovených požadavků.

¹⁴ Srov. § 17 vyhlášky č. 190/2017 Sb.

D.2 Zdroje informací a podklady k sestavení výhledu vývoje likvidity

Výhled vývoje likvidity je zpracován na základě následujících skutečností:

- Očekávané doby inkasa pohledávek existujících k datu posouzení likvidity, přičemž zpracovatel pro-
věří zejména dobytnost pohledávek, které jsou k datu posouzení likvidity po splatnosti.
- Očekávané výnosy podložené reálnými zakázkami.
- Očekávané doby splatnosti pohledávek z výnosů těchto zakázek.
- Očekávané náklady a platby závazků odpovídající těmto nákladům, včetně dob splatnosti jednotli-
vých závazků; pokud nejsou sjednány doby splatnosti závazků, použije zpracovatel splatnost 15 dnů,
nevyplývá-li ze zvyklostí či dokumentace relevantní pro podnikání společnosti jiná splatnost.
- Možnosti externího financování a využití alternativních forem financování, zejména factoringu, tol-
lingu atp.

D.3 Věrohodnost výhledu vývoje likvidity

Výhled vývoje likvidity je věrohodný, jestliže:

- Očekávané prodeje a tržby vycházejí z již uzavřených smluv nebo smluv, jejich uzavření je již těsně
před podpisem.
- Očekávané náklady na produkci vycházejí z podložených a odůvodněných kalkulací.
- Očekávané inkaso stávajících pohledávek není ohroženo platební neschopností nebo nevěří (např.
z důvodu existence sporů) dlužníkových odběratelů.
- Platby závazků (doby splatnosti) jsou buď ve standardní (15 denní) lhůtě, nebo jsou delší doby splat-
nosti smluvně podloženy.

D.4 Konkrétní příklady

Dále uvedené příklady navazují na situaci zjištění mezery krytí uvedenou v části C.4.5.

D.4.1 Příklad pokračující mezery krytí

Na základě zjištěné mezery krytí byl předpokládaným postupem sestaven výhled vývoje likvidity na 8 týd-
nů. Na konci osmitýdenní lhůty byl sestaven očekávaný výkaz stavu likvidity za účelem zjištění, zda lze na
základě očekávaného vývoje předpokládat uzavření zjištěné mezery krytí.

Tabulka 8 – Výhled vývoje likvidity – náklady a výnosy (případ neuzavření mezery krytí)

	Týden 1	Týden 2	Týden 3	Týden 4	Týden 5	Týden 6	Týden 7	Týden 8	Celkem
Tržby za prodej zboží	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Náklady vynaložené na prodané zboží	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Obchodní marže	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Výkony	800	7 200	4 800	18 200	16 700	0	15 900	0	63 600
Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	0	6 000	8 000	15 000	11 000	0	18 000	0	58 000
Tržby za prodej výrobků	0	6 000	8 000	15 000	11 000	0	18 000	0	58 000
Změna stavu vnitropodnikových zásob vlastní výroby	800	1 200	- 3 200	3 200	5 700	0	- 2 100	0	5 600
Výkonová spotřeba	4 200	5 200	4 600	3 000	5 400	5 200	4 800	4 000	36 400
Spotřeba materiálu a energie	3 700	4 500	3 200	2 500	3 900	5 000	3 100	3 500	29 400
Služby	500	700	1 400	500	1 500	200	1 700	500	7 000
Přidaná hodnota	- 3 400	2 000	200	15 200	11 300	- 5 200	11 100	- 4 000	27 200
Osobní náklady	0	0	0	7 102	0	0	0	7 303	14 405
Mzdové náklady	0	0	0	5 300	0	0	0	5 450	10 750
Náklady na sociální zabezpečení	0	0	0	1 802	0	0	0	1 853	3 655
Daně a poplatky	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Odpisy DHIM	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tržby z prodeje DHIM a materiálu	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zůstatková cena DHIM a materiálu	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Změna stavu opravných položek a rezerv	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostatní provozní výnosy	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostatní provozní náklady	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Provozní výsledek hospodaření	- 3 400	2 000	200	8 098	11 300	- 5 200	11 100	- 11 303	12 795
Finanční výsledek hospodaření	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Daň z příjmů za běžnou činnost	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Výsledek hospodaření	- 3 400	2 000	200	8 098	11 300	- 5 200	11 100	- 11 303	12 795

Tabulka 9 – Výhled vývoje likvidity – příjmy a výdaje (případ neuzavření mezery krytí)

	Počáteční stav	Týden 1	Týden 2	Týden 3	Týden 4	Týden 5	Týden 6	Týden 7	Týden 8	Celkem
Inkaso pohledávek celkem	5 000	7 000	12 000	15 260	15 680	15 200	23 050	22 510	115 700	
Inkaso pohledávek za prodané zboží	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inkaso pohledávek za výrobky a služby	5 000	7 000	12 000	15 260	15 680	15 200	23 050	22 510	115 700	
Inkaso pohledávek za ostatní provozní výnosy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Platby závazků celkem	- 12 500	- 13 700	- 16 205	- 16 947	- 19 337	- 13 513	- 21 911	- 11 980	- 126 093	
Platba závazků za nakoupené zboží	- 500	0	0	0	0	0	0	0	0	- 500
Platba závazků na zakoupený materiál	- 5 000	- 7 500	- 13 250	- 12 100	- 16 390	- 10 856	- 20 820	- 10 988	- 96 904	
Platba závazků za energie	- 4 000	- 1 200	0	0	- 847	- 847	- 847	- 847	- 8 588	
Platba závazků za ostatní dodávky	0	0	- 350	0	0	0	0	0	- 350	
Platba závazků za služby	- 3 000	- 5 000	- 2 605	- 4 847	- 2 100	- 1 810	- 244	- 145	- 19 751	
Platba závazků za ostatní provozní náklady	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SALDO OBCHODNÍCH POHLEDÁVEK A ZÁVAZKŮ	- 7 500	- 6 700	- 4 205	- 1 687	- 3 657	1 687	1 139	10 530	- 10 393	
Platba osobních nákladů	- 7 500	0	0	0	- 7 102	0	0	0	- 14 602	
Platba daní a poplatků	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SALDO BĚŽNÝCH PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ	- 15 000	- 6 700	- 4 205	- 1 687	- 10 759	1 687	1 139	10 530	- 24 995	
Platba DPH (-) / Inkaso nadměrného odpočtu (+)	0	0	- 6 000	0	0	0	- 2 247	0	- 8 247	
PENĚŽNÍ TOK Z BĚŽNÉ PROVOZNÍ ČINNOSTI	- 15 000	- 6 700	- 10 205	- 1 687	- 10 759	1 687	- 1 108	10 530	- 33 242	
SALDO OSTATNÍCH POHLEDÁVEK A ZÁVAZKŮ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
SALDO ZÁLOH	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
SALDO ČASOVÉHO ROZLIŠENÍ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
CELKOVÝ PROVOZNÍ PENĚŽNÍ TOK	- 15 000	- 6 700	- 10 205	- 1 687	- 10 759	1 687	- 1 108	10 530	- 33 242	
PENĚŽNÍ TOK Z PORÍZENÍ A PRODEJE MAJETKU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
PENĚŽNÍ TOK Z FINANCOVÁNÍ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
PENĚŽNÍ TOK CELKEM	- 15 000	- 6 700	- 10 205	- 1 687	- 10 759	1 687	- 1 108	10 530	- 33 242	
STAV HOTOVOSTI	50 500	35 500	28 800	18 595	16 908	6 149	7 836	6 728	17 258	17 258

Tabulka 10 – Výhled vývoje likvidity – vybrané rozvahové položky (případ neuzavření mezery krytí)

	Počáteční stav	Týden 1	Týden 2	Týden 3	Týden 4	Týden 5	Týden 6	Týden 7	Týden 8
AKTIVA									
Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek	142 000	142 000	142 000	142 000	142 000	142 000	142 000	142 000	142 000
Zásoby	11 500	13 300	14 300	10 600	14 800	20 200	20 000	18 600	18 700
Dlouhodobé pohledávky	300	300	300	300	300	300	300	300	300
Krátkodobé pohledávky	60 300	56 392	57 702	56 243	59 973	58 674	44 524	40 566	18 917
Krátkodobý finanční majetek	50 500	35 500	28 800	18 595	16 908	6 149	7 836	6 728	17 258
Peníze	500	0	0	0	0	0	0	0	0
Účty v bankách	50 000	35 500	28 800	18 595	16 908	6 149	7 836	6 728	17 258
Krátkodobé cenné papíry a podíly	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostatní aktiva	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PASIVA									
Rezervy	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dlouhodobé závazky	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Krátkodobé závazky	120 150	106 442	100 052	84 488	82 633	64 675	57 212	39 646	39 930
Závazky z obchodních vztahů	105 050	98 842	91 192	79 948	67 841	54 675	47 212	31 956	24 937
Závazky – ovládaná nebo ovládající osoba	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Závazky – podstatný vliv	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Závazky ke společníkům	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300
Závazky k zaměstnancům	5 600	0	0	0	5 300	0	0	0	5 450
Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	1 900	1 900	0	0	1 802	0	0	0	1 853
Stát – daňové závazky a dotace	6 000	6 000	7 260	2 940	6 090	8 400	8 400	6 090	6 090
Krátkodobé přijaté zálohy	300	300	300	300	300	300	300	300	300
Jiné závazky	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bankovní úvěry a finanční výpomoci	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostatní pasiva	180	180	180	180	180	180	180	180	180

Tabulka 11 – Výkaz stavu likvidity na konci období (případ neuzavření mezery krytí)

AKTIVA	Konečný stav		
	Brutto	Korekce	Netto
Krátkodobý finanční majetek	22 258	- 5 000	17 258
Peníze	0	0	0
Účty v bankách	17 258	0	17 258
Krátkodobé cenné papíry	5 000	- 5 000	0
Nevyčerpané kontokorentní úvěry	0	0	0
ZÁVAZKY		Celkem	Aktuálně splatné a po splatnosti
Krátkodobé závazky		39 930	24 593
Závazky z obchodních vztahů		24 937	11 200
Závazky – ovládaná nebo ovládající osoba		0	0
Závazky – podstatný vliv		0	0
Závazky ke společníkům		1 300	0
Závazky k zaměstnancům		5 450	5 450
Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění		1 853	1 853
Stát – daňové závazky a dotace		6 090	6 090
Krátkodobé přijaté zálohy		300	0
Jiné krátkodobé závazky		0	0
Bankovní úvěry a výpomoci		0	0
Krátkodobé bankovní úvěry		0	0
Krátkodobé finanční výpomoci		0	0
Nevyčerpané kontokorentní úvěry		0	0
Ostatní pasiva		180	0
Krátkodobé závazky s odloženou splatností			0
Krátkodobé závazky splatné			24 593
Mezera krytí krátkodobých závazků			7 335
Mezera krytí krátkodobých závazků v %			30 %

Na základě výhledu vývoje likvidity bylo zjištěno, že podnik není schopen zjištěnou mezeru krytí uzavřít (naopak došlo k jejímu prohloubení), neboť z jeho doložených a podložených podkladů neplyne, že by byl schopen vytvořit hotovost, která by stačila na pokrytí splatných závazků, a dostat se do situace, kdy je mezera krytí uzavřena, resp. je nižší než jedna desetina splatných závazků. Šlo by tedy o situaci systémové platební neschopnosti, resp. situaci krize podniku ve stadiu platební neschopnosti, tedy úpadku.

D.4.2 Případ uzavření mezery krytí příspěvím vlastníka

Výše popsaná situace by mohla být řešena intervencí vlastníka. Situace představuje stav, kdy vlastník za účelem stabilizace finanční situace podniku poskytne dodatečný kapitál, v daném případě formou zajištění bankovního provozního financování (poskytnutím záručního depozita za bankovní financování), které bude podnik stabilizovat. Za jinak nezměněných okolností (nezměněných nákladů, výnosů a pracovního kapitálu) výkaz stavu likvidity na konci plánovacího období prezentuje následující tabulka.

Tabulka 12 – Výkaz stavu likvidity na konci období (při intervenci vlastníka)

AKTIVA	Konečný stav		
	Brutto	Korekce	Netto
Krátkodobý finanční majetek	32 258	- 5 000	27 258
Peníze	0	0	0
Účty v bankách	17 258	0	17 258
Krátkodobé cenné papíry	5 000	- 5 000	0
Nevyčerpané kontokorentní úvěry	10 000	0	10 000
ZÁVAZKY		Celkem	Aktuálně splatné a po splatnosti
Krátkodobé závazky		39 930	24 593
Závazky z obchodních vztahů		24 937	11 200
Závazky – ovládaná nebo ovládající osoba		0	0
Závazky – podstatný vliv		0	0
Závazky ke společníkům		1 300	0
Závazky k zaměstnancům		5 450	5 450
Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění		1 853	1 853
Stát – daňové závazky a dotace		6 090	6 090
Krátkodobé přijaté zálohy		300	0
Jiné krátkodobé závazky		0	0
Bankovní úvěry a výpomoci		0	0
Krátkodobé bankovní úvěry		0	0
Krátkodobé finanční výpomoci		0	0
Nevyčerpané kontokorentní úvěry		0	0
Ostatní pasiva		180	0
Krátkodobé závazky s odloženou splatností			0
Krátkodobé závazky splatné			24 593
Mezera krytí krátkodobých závazků			0
Mezera krytí krátkodobých závazků v %			0 %

Mezeru krytí se v tomto případě podařilo uzavřít díky intervenci vlastníka, která spočívala v zajištění kontokorentního úvěru, který mohl podnik čerpat, a to tak, že vlastník bance poskytl záruční depozitum, na jehož základě banka poskytla kontokorentní rámec. Zde je nicméně nutné upozornit, že existenci takového kontokorentního úvěru nelze v rámci výhledu vývoje likvidity předpokládat automaticky. Zpracovatelé musí být doloženo, že úvěr je zajištěn, tj. že byla uzavřena příslušná smlouva a byly splněny podmínky pro poskytnutí úvěru, popř. že jejich splnění je pouze formální záležitostí.¹⁵

D.4.3 Příklad uzavření mezery krytí vlastní silou

Uzavření mezery krytí vlastní silou (bez intervence vlastníka) by přicházelo v úvahu v případě, že by podnik dosahoval vyšší efektivity, tedy že by byl schopen zejména vyšší tvorby EBITDA. To by bylo možné zejména za předpokladu zvýšení tržeb vlivem zvýšení cen, nebo snížením nákladů. Dále uvedený příklad demonstruje stav, kdy oproti předchozím případům je efektivnost podniku vyšší díky tržbám vyšším o 20 % než v předchozím případě, a to bez zvýšení nákladů (tedy díky vyšším realizačním cenám z důvodu vyšší konkurenceschopnosti produktu). Výhled vývoje likvidity by pak měl následující podobu.

¹⁵ Srov. § 12 a § 13 odst. 2 písm. d) vyhlášky č. 190/2017 Sb.

Tabulka 13 – Výhled vývoje likvidity – náklady a výnosy (případ uzavření mezery krytí)

	Týden 1	Týden 2	Týden 3	Týden 4	Týden 5	Týden 6	Týden 7	Týden 8	Celkem
Tržby za prodej zboží	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Náklady vynaložené na prodané zboží	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Obchodní marže	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Výkony	800	8 400	6 400	21 200	18 900	0	19 500	0	75 200
Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	0	7 200	9 600	18 000	13 200	0	21 600	0	69 600
Tržby za prodej výrobků	0	7 200	9 600	18 000	13 200	0	21 600	0	69 600
Změna stavu vnitropodnikových zásob vlastní výroby	800	1 200	- 3 200	3 200	5 700	0	- 2 100	0	5 600
Výkonová spotřeba	4 200	5 200	4 600	3 000	5 400	5 200	4 800	4 000	36 400
Spotřeba materiálu a energie	3 700	4 500	3 200	2 500	3 900	5 000	3 100	3 500	29 400
Služby	500	700	1 400	500	1 500	200	1 700	500	7 000
Přidaná hodnota	- 3 400	3 200	1 800	18 200	13 500	- 5 200	14 700	- 4 000	38 800
Osobní náklady	0	0	0	7 102	0	0	0	7 303	14 405
Mzdové náklady	0	0	0	5 300	0	0	0	5 450	10 750
Náklady na sociální zabezpečení	0	0	0	1 802	0	0	0	1 853	3 655
Daně a poplatky	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Odpisy DHIM	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tržby z prodeje DHIM a materiálu	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zůstatková cena DHIM a materiálu	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Změna stavu opravných položek a rezerv	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostatní provozní výnosy	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostatní provozní náklady	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Provozní výsledek hospodaření	- 3 400	3 200	1 800	11 098	13 500	- 5 200	14 700	- 11 303	24 395
Finanční výsledek hospodaření	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Daň z příjmů za běžnou činnost	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Výsledek hospodaření	- 3 400	3 200	1 800	11 098	13 500	- 5 200	14 700	- 11 303	24 395

Tabulka 14 – Výhled vývoje likvidity – příjmy a výdaje (případ uzavření mezery krytí)

	Týden 1	Týden 2	Týden 3	Týden 4	Týden 5	Týden 6	Týden 7	Týden 8	Celkem
Inkaso pohledávek celkem	5 000	7 000	12 000	13 600	20 112	15 616	26 150	30 602	130 080
Inkaso pohledávek za prodané zboží	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inkaso pohledávek za výroby a služby	5 000	7 000	12 000	13 600	20 112	15 616	26 150	30 602	130 080
Inkaso pohledávek za ostatní provozní výnosy	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Platby závazků celkem	- 12 500	- 13 700	- 16 205	- 16 947	- 19 337	- 13 513	- 21 911	- 11 980	- 126 093
Platba závazků za nakoupené zboží	- 500	0	0	0	0	0	0	0	- 500
Platba závazků na zakoupený materiál	- 5 000	- 7 500	- 13 250	- 12 100	- 16 390	- 10 856	- 20 820	- 10 988	- 96 904
Platba závazků za energie	- 4 000	- 1 200	0	0	- 847	- 847	- 847	- 847	- 8 588
Platba závazků za ostatní dodávky	0	0	- 350	0	0	0	0	0	- 350
Platba závazků za služby	- 3 000	- 5 000	- 2 605	- 4 847	- 2 100	- 1 810	- 244	- 145	- 19 751
Platba závazků za ostatní provozní náklady	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SALDO OBCHODNÍCH POHLEDÁVEK A ZÁVAZKŮ	- 7 500	- 6 700	- 4 205	- 3 347	775	2 103	4 239	18 622	3 987
Platba osobních nákladů	- 7 500	0	0	0	- 7 102	0	0	0	- 14 602
Platba daní a poplatků	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SALDO BĚŽNÝCH PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ	- 15 000	- 6 700	- 4 205	- 3 347	- 6 327	2 103	4 239	18 622	- 10 615
Platba DPH (-) / Inkaso nadměrného odpočtu (+)	0	0	- 6 000	0	0	0	- 3 465	0	- 9 465
PENĚŽNÍ TOK Z BĚŽNÉ PROVOZNÍ ČINNOSTI	- 15 000	- 6 700	- 10 205	- 3 347	- 6 327	2 103	774	18 622	- 20 080
SALDO OSTATNÍCH POHLEDÁVEK A ZÁVAZKŮ	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SALDO ZÁLOH	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SALDO ČASOVÉHO ROZLIŠENÍ	0	0	0	0	0	0	0	0	0
CELKOVÝ PROVOZNÍ PENĚŽNÍ TOK	- 15 000	- 6 700	- 10 205	- 3 347	- 6 327	2 103	774	18 622	- 20 080
PENĚŽNÍ TOK Z POŘÍZENÍ A PRODEJE MAJETKU	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PENĚŽNÍ TOK Z FINANCOVÁNÍ	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PENĚŽNÍ TOK CELKEM	- 15 000	- 6 700	- 10 205	- 3 347	- 6 327	2 103	774	18 622	- 20 080
STAV HOTOVOSTI	50 500	28 800	18 595	15 248	8 921	11 024	11 798	30 420	30 420

Tabulka 15 – Výhled vývoje likvidity – vybrané rozvahové položky (případ uzavření mezery krytí)

	Počáteční stav	Týden 1	Týden 2	Týden 3	Týden 4	Týden 5	Týden 6	Týden 7	Týden 8
AKTIVA									
Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek	142 000	142 000	142 000	142 000	142 000	142 000	142 000	142 000	142 000
Zásoby	11 500	13 300	14 300	10 600	14 800	20 200	20 000	18 600	18 700
Dlouhodobé pohledávky	300	300	300	300	300	300	300	300	300
Krátkodobé pohledávky	60 300	56 392	59 154	59 631	68 651	65 582	51 016	48 314	18 573
Krátkodobý finanční majetek	50 500	35 500	28 800	18 595	15 248	8 921	11 024	11 798	30 420
Peníze	500	0	0	0	0	0	0	0	0
Účty v bankách	50 000	35 500	28 800	18 595	15 248	8 921	11 024	11 798	30 420
Krátkodobé cenné papíry a podíly	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostatní aktiva	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PASIVA									
Rezervy	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dlouhodobé závazky	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Krátkodobé závazky	120 150	106 442	100 304	85 076	83 851	66 355	58 892	40 864	41 148
Závazky z obchodních vztahů	105 050	98 842	91 192	79 948	67 841	54 675	47 212	31 956	24 937
Závazky – ovládaná nebo ovládající osoba	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Závazky – podstatný vliv	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Závazky ke společníkům	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300
Závazky k zaměstnancům	5 600	0	0	0	5 300	0	0	0	5 450
Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	1 900	1 900	0	0	1 802	0	0	0	1 853
Stát – daňové závazky a dotace	6 000	6 000	7 512	3 528	7 308	10 080	10 080	7 308	7 308
Krátkodobé přijaté zálohy	300	300	300	300	300	300	300	300	300
Jiné závazky	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bankovní úvěry a finanční výpomoci	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostatní pasiva	180	180	180	180	180	180	180	180	180

Tabulka 16 – Výkaz stavu likvidity na konci období (případ uzavření mezery krytí)

AKTIVA	Konečný stav		
	Brutto	Korekce	Netto
Krátkodobý finanční majetek	35 420	- 5 000	30 420
Peníze	0	0	0
Účty v bankách	30 420	0	30 420
Krátkodobé cenné papíry	5 000	- 5 000	0
Nevyčerpané kontokorentní úvěry	0	0	0
ZÁVAZKY		Celkem	Aktuálně splatné a po splatnosti
Krátkodobé závazky		41 148	25 811
Závazky z obchodních vztahů		24 937	11 200
Závazky – ovládaná nebo ovládající osoba		0	0
Závazky – podstatný vliv		0	0
Závazky ke společníkům		1 300	0
Závazky k zaměstnancům		5 450	5 450
Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění		1 853	1 853
Stát – daňové závazky a dotace		7 308	7 308
Krátkodobé přijaté zálohy		300	0
Jiné krátkodobé závazky		0	0
Bankovní úvěry a výpomoci		0	0
Krátkodobé bankovní úvěry		0	0
Krátkodobé finanční výpomoci		0	0
Nevyčerpané kontokorentní úvěry		0	0
Ostatní pasiva		180	0
Krátkodobé závazky s odloženou splatností			0
Krátkodobé závazky splatné			25 811
Mezera krytí krátkodobých závazků			0
Mezera krytí krátkodobých závazků v %			0 %

D.5 Shrnutí

První případ ukazuje situaci, kdy mezeru krytí není možné za aktuální situace výkonnosti (efektivnosti) podniku uzavřít, neboť podnik netvoří na uzavření mezery krytí dostatek hotovosti. To je primárně dáno zejména nízkými provozními maržemi, které jsou elementární příčinou neschopnosti vygenerovat vyšší hotovost (neboť je předpoklad, že pohledávky, kterými podnik na počátku plánovacího období disponuje, budou v plné míře inkasovány). Podnik se tak rozhodně nenachází v situaci, kdy by v jeho ekonomice nastal určitý šok, který by byl schopen v předvídaném období překonat. Zjištění úpadku pro platební neschopnost by tak bylo zcela na místě, neboť nebyl prokázán ekonomický opak, a žádná další argumentace tak není potřebná.

Druhý příklad ukazuje východisko ze situace demonstrované prvním příkladem. Jedinou cestou, jak uzavřít mezeru krytí, je intervence vlastníka podniku. Jak plyne z přehledu nákladů a výnosů výhledu vývoje likvidity, lze předpokládat kladnou tvorbu přidané hodnoty i EBITDA. Za takové situace pak intervence vlastníka není ekonomickým nesmyslem a může vyřešit nahromaděné problémy podniku z minulosti a zajistit v daném případě dostatek hotovosti, aby bylo možné mezeru krytí uzavřít. Intervence vlastníka je v daném případě realizována (pro zvýšení jistoty) tak, že vlastník poskytl bance již na počátku plánovacího

období záruční depozitum na otevření kontokorentního rámce, čímž podnik může čerpat kontokorentní úvěr a disponuje nevyčerpanými kontokorentními úvěry. Vlastník by tak svou intervencí byl schopen odvrátit úpadek pro platební neschopnost.

Třetí a poslední případ demonstruje stav, kdy je podnik schopen skutečně vlastními silami překonat okamžitý výpadek likvidity. Na rozdíl od případů předchozího případu je to však díky vyšší provozní výkonnosti, a tedy odlišné ekonomické situaci podniku, kdy tvorba přidané hodnoty, EBITDA a hotovosti dosahuje takových úrovní, že podnik je schopen mezeru krytí uzavřít bez vnější intervence.

Stejně jako v případě zjišťování mezery krytí by uvedené příklady na první pohled mohly vyvolávat dojem „hry čísel“. I zde je takový dojem jen zdánlivý, a to zejména díky nutnosti veškeré údaje zpracované do výhledu vývoje likvidity věrohodně doložit. Jde tedy opět o skutečnou ekonomickou situaci podniku.

E OTÁZKY SOUVISEJÍCÍ S MEZEROU KRYTÍ

Po schválení novely insolvenčního zákona, kterou byla implementována mezeru krytí, probíhala na téma mezery krytí řada odborných diskusí¹⁶ napříč profesními skupinami, které se insolvenčí zabývají. Z těchto diskusí vyplynuly některé otázky, které je možné rozčlenit na otázky faktické a otázky procesněprávní.

Faktické otázky se týkaly zejména využití mezery krytí. Byť je mezeru krytí součástí insolvenčního zákona, její využití je širší. Jak již bylo uvedeno v úvodu tohoto materiálu, statutární orgány a manažeři by při svém rozhodování měli brát v úvahu, **zda jejich ekonomická rozhodnutí nezpůsobí systémovou platební neschopnost, a tedy mezeru krytí.**

Rozsáhlá diskuse byla věnována využití mezery krytí v případech **posuzování odpovědnosti statutárních orgánů a manažerů** za neplnění povinnosti odvracet úpadek jimi řízeného podniku a odpovědnosti v situaci, kdy se podnik do úpadku již dostane. To má dvě roviny. První rovinou je zákon o obchodních korporacích, který se snaží (na rozdíl od insolvenčního zákona, kde je obsažena odpovědnost statutárního orgánu pro případ nesplnění zákonné povinnosti podat insolvenční návrh) vzniku úpadku zamezit, resp. předcházet. To je postaveno na předpokladu, že člen statutárního orgánu věděl nebo měl a mohl vědět, že je podnik v hrozícím úpadku, a v rozporu s péčí řádného hospodáře neučinil vše potřebné a rozumně předpokladatelné za účelem jeho odvrácení.¹⁷ To se týká např. možného vzniku finančních potíží vlivem investičních rozhodnutí, která mohou převyšovat ekonomické možnosti podniku (tzv. přepálené investice), či rozhodnutí o optimalizaci kapitálové struktury posílením složky cizích dlouhodobých zdrojů financování za situace, kdy podnik nebude generovat dostatek prostředků na obsluhu dluhu. Zvláštní úprava se pak týká výplaty dividend, která může způsobit (bez ohledu na rozdělitelný zisk) takové odčerpání hotovosti, že podnik nebude schopen plnit své závazky.¹⁸ Zákon o obchodních korporacích jednak upravuje předpoklady pro vznik zákonného ručení členů statutárního orgánu (a to i těch bývalých) za splnění jejich povinnosti odvracet úpadek a jednak obsahuje pravidla pro vydání prospěchu v případě úpadku, jakož i pravidla pro případnou diskvalifikaci členů orgánů korporace, která se dostala do úpadku. Pro posouzení všech uvedených situací může sloužit také mezeru krytí a její vývoj v minulosti. Druhou rovinou je insolvenční zákon, podle kterého je dlužník povinen podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležitě péči se měl dozvědět o svém úpadku.¹⁹ Pokud statutární orgán v rozporu s uvedeným ustanovením insolvenční návrh nepodá, odpovídá věřitelům za škodu, kterou jim porušením této povinnosti způsobí. Pokud podnik v minulosti vykazoval přetrvávající mezeru krytí, z čehož je patrné, že nebyl schopen ji uzavřít, je evidentní, že se nacházel v systémové platební neschopnosti, a povinností statutárního orgánu bylo podat dlužnický insolvenční návrh. Právě přetrvávající mezeru krytí (vyšší než 10 %) je tím okamžikem, kdy se statutární orgán dozví, že jeho faktický ekonomický stav je úpadek.

Dalším diskutovaným tématem bylo využití mezery krytí pro **odporovatelné úkony**, tedy pro zjištění okamžiku faktického úpadku podniku. Zde je funkce mezery krytí obdobná jako v případě povinnosti

¹⁶ Např. v rámci kolokvia pořádaného Centrem restrukturalizace a insolvence Harryho Pollaka na půdě Vysoké školy ekonomické v Praze.

¹⁷ Srov. § 68 zákona o obchodních korporacích.

¹⁸ Srov. § 40 odst. 2 zákona o obchodních korporacích.

¹⁹ Srov. § 98 insolvenčního zákona.

statutárního orgánu podat insolvenční návrh poté, co se dozvěděl o úpadku. Zjištění přetrvávající mezery krytí je jednoznačným znakem systémové platební neschopnosti, a tedy faktického úpadku.

Jiným tématem byla námitka, že mezera krytí způsobuje oddálení okamžiku zjištění úpadku, a to na dobu, kdy tato přesáhne 10 %. Mezera krytí je však založena na poměru splatných závazků (tedy závazků aktuálně splatných) a disponibilní hotovosti. To znamená, že mezera krytí indikuje úpadkový stav bez toho, aby závazky po splatnosti nebyly hrazeny déle než tři měsíce. Na druhé straně by však bylo chybou systému, pokud by insolvenční, tedy kolektivním vymáháním pohledávek, „likvidoval“ podniky, které v zásadě jsou schopny plnit své závazky, resp. jsou schopny plnit jejich převážnou část (tedy nejméně 90 %), a tedy vykazují určitou míru finanční stability, když věřitelé, jejichž pohledávky nejsou za takové situace plněny, mají individuální možnosti jejich vymáhání. Současně by testování ekonomického stavu podniku mezerou krytí za situace, kdy mezera krytí bude sloužit jako kritérium pro posouzení odpovědnosti statutárních orgánů, mělo ve svém důsledku vést ke včasějšímu podání dlužnického insolvenčního návrhu (a tím vyššímu výtěžku pro věřitele), a ne až v situaci, kdy hodnota majetkové podstaty je téměř nulová.

Dále byla diskutována řada otázek procesněprávních.

Často diskutovanou otázkou byly podklady ke zpracování výkazu stavu likvidity a výhledu vývoje likvidity, zejména otázka úplnosti účetnictví, ze kterého vychází výkaz stavu likvidity. Výkaz stavu likvidity zpracovává auditor nebo znalec a postup jeho sestavení je uveden ve vyhlášce. Existuje řada postupů, kterými lze testovat úplnost a věrohodnost účetnictví (které auditoři běžně používají při ověřování účetních závěrek). Je tedy na zpracovateli, aby úplnost a věrohodnost účetnictví, ze kterého výkaz stavu likvidity vychází, dostatečně přezkoumal. Pokud zpracovateli vzniknou o věrohodnosti a úplnosti účetnictví pochybnosti, pak by výkaz stavu likvidity vůbec zpracovat neměl.²⁰ Výkaz stavu likvidity představuje důkaz v soudním řízení, a pokud budou uplatněny námitky ve smyslu úplnosti a věrohodnosti účetnictví, pak je na soudu, aby tyto námitky posoudil a rozhodl. Výkaz stavu likvidity nebude znaleckým posudkem, a tudíž bude na soudu, aby případné rozpory odstranil, když tyto zpravidla budou představovat již právní a nikoliv ekonomické, resp. účetní otázky.

Další diskutovanou otázkou byla kolize domněnek obsažených v § 3 insolvenčního zákona. Podstatou diskutované kolize byla situace, kdy dlužník předloží výkazy týkající se mezery krytí, na jejichž základě by prokázal, že je schopen plnit své závazky, avšak nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 insolvenčního zákona. Pokud dlužník nesplnil povinnost předložit seznamy, pak nevyvrátil domněnku platební neschopnosti obsaženou v § 3 odst. 2 písm. d) insolvenčního zákona a lze se mj. domnívat, že není v dobré víře. V takovém případě by měl být úpadek zjištěn i přesto, že na základě předloženého výkazu stavu likvidity nebo výhledu vývoje likvidity se jeví, že mezera krytí nedosahuje stanovené míry, tj. že je schopen plnit své závazky. Důvodem je na jedné straně nemožnost posoudit správnost předložených výkazů bez přístupu k seznamům závazků a pohledávek a na druhé straně samotné nesplnění zákonem uložené povinnosti ze strany dlužníka.

Diskutovanou otázkou dále byly závazky dlužníka, které představují pohledávky věřitelů doložené a osvědčené v insolvenčním řízení (tedy např. pohledávky tvrzené ve věřitelském insolvenčním návrhu nebo pohledávky dosud přihlášené) a celkové závazky a celkové splatné závazky relevantní pro stanovení mezery krytí dle vyhlášky č. 190/2017 Sb. Zde je nutné zejména reflektovat, že závazky dlužníka evidované v jeho účetnictví jsou téměř vždy (v případě řádně vedeného účetnictví) vyšší, než je úhrn pohledávek věřitelů přihlášených do insolvenčního řízení. Důvodem je skutečnost, že ne všichni věřitelé své pohledávky do insolvenčního řízení přihlásí. Výjimku mohou tvořit určité druhy příslušenství, zejména smluvní pokuty, které dosud nebyly u dlužníka uplatněny a k jejich uplatnění dochází de facto až přihlášením příslušné pohledávky (což se netýká smluvních pokut, které byly uplatněny – např. vystavením penalizační faktury – a nutně musí představovat závazky evidované v účetnictví). V okamžiku rozhodování o úpadku nemohou být z logiky věci přihlášeny veškeré pohledávky. Je však povinností zpracovatele ověřit, zda pohledávky věřitelů (závazky dlužníka), které jsou již v řízení osvědčeny nebo jsou již přihlášeny, jsou současně evidovány v účetnictví dlužníka.²¹ Pokud by tomu tak nebylo, pak účetnictví jako podklad pro zpracování výkazu stavu likvidity za účelem zjištění mezery krytí není úplné a věrohodné, a zpracovatel by neměl výkaz stavu likvidity z tohoto důvodu vůbec sestavit. Mezera krytí tedy pracuje se všemi závazky a všemi splatnými závazky (nejen s těmi, které jsou v řízení osvědčeny), což je podstatou vyhodnocení skutečné-

²⁰ Srov. § 3 vyhlášky č. 190/2017 Sb.

²¹ Srov. § 9 odst. 4 vyhlášky č. 190/2017 Sb.

ho ekonomického stavu podniku, čehož je mezera krytí nástrojem. Výkaz stavu likvidity ze své podstaty uvádí souhrn závazků a splatných závazků dle jejich charakteru. Zpracovatel však musí být kdykoli schopen doložit položkový obsah jednotlivých uvedených kategorií.

V neposlední řadě byla diskutována námitka, že soud sice může postupem podle § 128 odst. 3 insolvenčního zákona dlužníkovi uložit předložení výkazu stavu likvidity a výhledu vývoje likvidity, avšak zákon již neobsahuje sankci v případě, že k předložení nedojde (na rozdíl od situace, kdy nepředložení znamená podle § 104 insolvenčního zákona znamena, že dlužník nevyvrátil domněnku platební neschopnosti). V takém případě může mít soud za to, že dlužník není schopen prokázat schopnost plnit své závazky, tedy není schopen prokázat svou ekonomickou situaci na základě jednoznačného ekonomického kritéria – mezery krytí. V takovém případě je pak na úvaze soudu, jak bude v kontextu dalších důkazů takovou situaci hodnotit. Skutečnost, že dlužník není schopen prokázat předvídaným způsobem svou ekonomickou situaci, však vzbuzuje vážné pochybnosti o jeho ekonomickém stavu, resp. o jeho platební schopnosti.

F ZÁVĚR

Cílem tohoto materiálu je demonstrovat fungování mezery krytí jako ekonomického kritéria posuzování úpadku a shrnout odbornou diskusi, která v souvislosti s mezerou krytí probíhala. Je evidentní, že v příkladech nebylo možné postihnout veškeré myslitelné situace, a to zejména pokud se týká uzavření mezery krytí, tedy výhledu vývoje likvidity. V části zjištění mezery krytí byly reflektovány situace, které vyplynuly z anonymního testování mezery krytí u některých bank jako systémových věřitelů. Jak již bylo uvedeno, rozdíly mezi jednotlivými případy jsou dány ekonomickou kondicí zkoumaného subjektu, která determinuje jeho možnosti provozního financování a překonání případných krátkodobých problémů s likviditou. V části, která se týká uzavření mezery krytí (výhledu vývoje likvidity), je nutné klást důraz na věrohodnost výhledu a zahrnout pouze skutečnosti, které jsou jednoznačně doloženy, tedy postupovat podle principu „**co není doloženo, to nebude zahrnuto**“. Koncept mezery krytí tak míří na ekonomickou kondici podniku a jeho schopnost překonat či nepřekonat aktuální nedostatek likvidity.

Jak je vidět z prezentovaných příkladů, tvrdé (a přitom jednoduché) ekonomické kritérium v podobě mezery krytí představuje účinný prvek při hodnocení ekonomické situace podniku a rozhodování o jeho případném úpadku. Zjednodušeně řečeno **odpovídá na otázku, zda má podnik v daném okamžiku dostatek hotovosti na úhradu splatných závazků, nebo zda je schopen hotovost na jejich úhradu v krátké době opatřit**. Jak např. demonstruje případ pokračující mezery krytí uvedený v části D.4.1, ekonomická situace podniku nedovoluje uzavřít mezeru krytí vlastními silami. Z důvodu jeho ekonomického stavu zřejmě není možné ani získat samostatně provozní financování, neboť finanční instituce zřejmě nejsou ochotny přijmout riziko podniku. Jediné řešení, které je ekonomicky relevantní, je tak finanční intervence vlastníka. Žádná jiná ekonomická alternativa v podstatě nepřichází v úvahu a jakákoliv jiná obrana podniku ve vztahu k insolvenčnímu návrhu nemůže zjištěný ekonomický stav změnit, a byla by tedy v daném případě zbytečná a **nedůvodně prodlužující období pro zjištění úpadku**.

V kapitole E je pak shrnuta odborná ekonomická a právní diskuse, která implementaci mezery krytí do insolvenčního zákona provázela. Jde zejména o další využití mezery krytí, a to zejména při posuzování odpovědnosti statutárních orgánů za úpadek. Mezera krytí, jako tvrdé ekonomické kritérium, může značně přispět k identifikaci okamžiku vzniku faktického úpadku jako ekonomického stavu podniku. Řada otázek je rovněž v oblasti procesněprávní. Zde však bude nutné vyčkat na aplikační praxi insolvenčních soudů a vytvoření judikatury.

Neméně důležitá je i funkce makroekonomická. Z národohospodářského hlediska je prodlužování doby „agonie“, tedy doby, kdy na základě irelevantní obrany dlužníků dochází k prodlužování doby zjištění úpadku, zejména **prodlužováním stavu neefektivní alokace aktiv**. Zkrácení doby zjišťování úpadku pak z tohoto hlediska znamená logicky zkrácení doby řešení úpadku, a tedy také doby realokace neefektivně alokovaných aktiv. Naopak u zdravých podniků, které byly napadeny nedůvodným insolvenčním návrhem (z jakéhokoliv důvodu), může prodlužování doby vést (zejména v důsledku negativní publicity) k nastolení problémů, které mohou vyvolat reálnou podnikovou krizi. To pak může znamenat „zničení“ zdravého podniku, zaměstnavatele a tvůrce HDP.

PŘÍLOHA – Postup sestavení finančního plánu pro výhled vývoje likvidity

Níže uvedený postup není nikterak zakotven v právních předpisech a představuje pouze metodický návod, jak při sestavování výhledu vývoje likvidity postupovat. Bude tak záležet na konkrétním zpracovateli, jaký postup zvolí, aby byl následně schopen jej obhájit.

Výhled vývoje likvidity (krátkodobý finanční plán) je klíčová část konceptu mezery krytí v případě, že na základě aktuálního stavu byla mezera krytí zjištěna. Základní součástí je **provozní plán**, jehož cílem je prezentace produkčních schopností podniku a tvorby zisku a **zejména cash flow**.

Provozní plán musí vycházet z **detailního obchodního plánu**. Takový obchodní plán musí vycházet zejména z postavení podniku na konkurenčním trhu, z kapacitního plánu jednotlivých součástí obchodního modelu podniku, reálného cenového odhadu a reálné nákladovosti produkce podniku.

Provozní plán musí být **transparentní, důvodný a odůvodněný**. Každá položka provozního plánu a její výše musí mít svůj základ v obchodním modelu podniku a její výše musí být s obchodním modelem podniku koherentní.

Lze předpokládat, že dobře fungující podnik výše uvedenými podklady disponuje, neboť jsou nezbytné pro úspěšné provozní i finanční řízení podniku.

Provozní plán v sobě obsahuje dvě základní neoddělitelné složky. Jednou z nich jsou provozní výnosy a náklady s dopadem na celkovou tvorbu zisku podniku, druhou pak vliv těchto provozních nákladů a výnosů na pracovní kapitál s dopadem na cash flow celkovou finanční situaci podniku.

Pouhé sestavení bilance a výkazu zisku a ztráty nestačí. Je třeba zajistit schopnost podrobně prezentovat jednotlivé složky provozních výnosů a nákladů a jejich vliv na pracovní kapitál podniku (zejména pohledávky, zásoby a závazky)²², a to včetně vlivu daně z přidané hodnoty²³. Právě **pracovní kapitál (resp. čistý pracovní kapitál) a jeho dostatečná úroveň jsou pro schopnost uzavření mezery krytí klíčové**. Z tohoto důvodu je nutné podrobně naplánovat vliv všech složek provozních výnosů a nákladů na pracovní kapitál. **Pouhý integrovaný odhad na úrovni rozvahy (byť v plném rozsahu) tak vzhledem k důležitosti pracovního kapitálu nepostačuje.**

Provozní plán jako součást celkového finančního plánu by měl být zpracován **minimálně v dále uvedené struktuře a míře podrobností**.

I. NÁKUP A PRODEJ ZBOŽÍ

Nákup a prodej zboží přichází v úvahu **zejména u obchodních podniků**, ale také u podniků, ve kterých je tato činnost sice doplňková, avšak permanentní a z hlediska významu v tvorbě zisku relevantní.

U obchodních podniků, resp. u podniků, kde je nákup a prodej zboží a tím obchodní marže významnou součástí tvorby zisku, je nutné v rámci vlivu na pracovní kapitál také detailně plánovat nutné zásoby zboží.

II. VLASTNÍ VÝKONY

Výkony představují u většiny podniků **klíčový zdroj tvorby zisku a cash flow**. Plánu vlastních výkonů je tedy nutné věnovat maximální pozornost, a to jak těm jejich složkám, které představují skutečné tržby, tak těm složkám, které představují tvorbu a úbytek vlastních zásob a mají dopad na výsledek hospodaření. U těch složek vlastních výkonů, které představují současně tržby, je pak nutné **podrobně naplánovat vznik pohledávek z titulu těchto tržeb a jejich úhradu**, včetně vlivu daně z přidané hodnoty.

III. VÝKONOVÁ SPOTŘEBA

Výkonová spotřeba představuje **základní náklady na produkci podniku** a je tak (vedle osobních nákladů) primární nákladovou složkou EBITDA a celkového provozního výsledku hospodaření. Proto i zde je nutné

²² Zejména pro případ, že by výhled vývoje likvidity byl zpochybňován, je třeba mít schopnost detailní prezentace jeho jednotlivých částí.

²³ Daň z přidané hodnoty může mít při různých režimech a splatnostech závazků a pohledávek na pracovní kapitál zásadní vliv.

její jednotlivé složky podrobně naplánovat, a to včetně jejich vlivu na pracovní kapitál. Úroveň jednotlivých složek výkonové spotřeby by měla být podpořena detailními kalkulacemi v závislosti na obchodním modelu podniku. U materiálových nákladů je pak rovněž nutné podrobně naplánovat nutnou **materiálovou zásobu**.

IV. PERSONÁLNÍ NÁKLADY A NÁKLADOVÉ DANĚ

Personální náklady představují další esenciální nákladovou složku EBITDA a celkového provozního výsledku hospodaření. Jejich odhad musí vycházet z detailního personálního plánu, kategorizace pracovníků a jejich hrubých mezd a platných sazeb sociálního a zdravotního pojištění.

Nákladové daně pak představují zejména daň z nemovitostí, daň silniční atd. Jejich význam je závislý na obchodní podstatě podniku (např. u silničních dopravců bude relevantní zejména silniční daň, u developerů pak zejména daň z nemovitostí atd.).

V. OSTATNÍ PROVOZNÍ NÁKLADY A VÝNOSY

Ostatní provozní náklady a výnosy představují vyjma výkonů a výkonové spotřeby další složku EBITDA a celkového provozního výsledku hospodaření. Měly by zásadně obsahovat pouze položky, které nelze z hlediska jejich ekonomického obsahu zařadit do vlastních výkonů a výkonové spotřeby. **Podstatná část nákladů a výnosů by však měla být zohledněna na základě obchodního modelu podniku již ve složkách výkonů a výkonové spotřeby.** Stejně jako v předchozích případech je nutné i zde podrobně plánovat vliv těchto položek na pracovní kapitál podniku.

VI. OSTATNÍ PROVOZNÍ SLOŽKY PRACOVNÍHO KAPITÁLU

V provozním plánu je nutné rovněž zohlednit nenákladové vlivy na pracovní kapitál, které jsou představovány zejména inkasovanými a placenými zálohami na provozní výnosy a náklady.

VII. INVESTIČNÍ VÝDAJE

V provozním plánu je nutné také uvést investiční výdaje (CAPEX), které přímo souvisejí se zajištěním provozu podniku. Jde tedy zejména o nutné investice do softwaru, opravy a údržba staveb, které mají investiční charakter, a nutné investice do zařízení a vybavení podniku, pokud jsou v plánovacím období relevantní.

Investiční výdaje mohou představovat značné částky, které mohou mít podstatný vliv na pracovní kapitál podniku. Proto i zde je nutné plánovat kromě samotných investičních výdajů také s nimi související vlivy na pracovní kapitál. Stejně jako u nákladů a výnosů, také investiční výdaje musí mít základ v detailní kalkulaci.

Výše popsaný postup tvorby a sestavení provozního plánu představuje minimální rozsah, který by měl provozní plán obsahovat. V závislosti na obchodní podstatě a obchodním modelu podniku je pak nutné doplnit tento minimální rozsah o všechny položky, které mají v daném konkrétním případě významný vliv na tvorbu zisku a zejména cash flow podniku.

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – Položky aktiv rozvahy vstupující do kalkulace mezery krytí	8
Tabulka 2 – Položky pasiv rozvahy vstupující do kalkulace mezery krytí	9
Tabulka 3 – Výkaz stavu likvidity v případě solventního podniku	11
Tabulka 4 – Výkaz stavu likvidity v případě nevyčerpaných kontokorentních úvěrů	12
Tabulka 5 – Výkaz stavu likvidity v případě dohody o splatnostech	13
Tabulka 6 – Výkaz stavu likvidity v případě SPV	14
Tabulka 7 – Výkaz stavu likvidity v případě zjištěné mezery krytí	15
Tabulka 8 – Výhled vývoje likvidity – náklady a výnosy (případ neuzavření mezery krytí)	18
Tabulka 9 – Výhled vývoje likvidity – příjmy a výdaje (případ neuzavření mezery krytí)	19
Tabulka 10 – Výhled vývoje likvidity – vybrané rozvahové položky (případ neuzavření mezery krytí)	20
Tabulka 11 – Výkaz stavu likvidity na konci období (případ neuzavření mezery krytí)	21
Tabulka 12 – Výkaz stavu likvidity na konci období (při intervenci vlastníka)	22
Tabulka 13 – Výhled vývoje likvidity – náklady a výnosy (případ uzavření mezery krytí)	23
Tabulka 14 – Výhled vývoje likvidity – příjmy a výdaje (případ uzavření mezery krytí)	24
Tabulka 15 – Výhled vývoje likvidity – vybrané rozvahové položky (případ uzavření mezery krytí)	25
Tabulka 16 – Výkaz stavu likvidity na konci období (případ uzavření mezery krytí)	26

MEZERA KRYTÍ V PŘÍKLADECH

a související otázky

Vydal Stanislav Juhaňák – TRITON v Praze roku 2017

jako svou 2353. publikaci.

Vydání první.

Odpovědná redaktorka Marie Černá.

Sazba Vladimír Vyskočil – KORŠACH.

Tisk Omikron Invest, s.r.o.

ISBN 978-80-7553-460-6

ISBN 978-80-7553-460-6

9 788075 534606